

NINA OŽGOVIĆ

Tema obiteljskog nasilja i kazališni aktivizam

Autorski projekt Anice Tomić i Jelene Kovačić
prema romanu Marine Vujčić *Sigurna kuća*

Redateljica: ANICA TOMIĆ

Dramsko kazalište Gavella

Premijera: 24. listopada 2025.

Autorski projekt *Sigurna kuća* Anice Tomić i Jelene Kovačić, praizveden 24. listopada 2025. u Dramskom kazalištu Gavella, donosi na scenu aktualnu i društveno relevantnu, glumački uvjerljivu, scenski preciznu, a za gledatelje emotivno iscrpljujuću, ali i poučnu temu obiteljskog nasilja, koja ima i elemente kazališnog aktivizma.

Uprizorena je prema istoimenom literarnom predlošku Marine Vujčić i nastavak je višegodišnjega kazališnog istraživanja teme nasilja tandema Tomić/Kovačić. To istraživanje je u ovom projektu kulminiralo u priči o obiteljskom i rodno uvjetovanom nasilju te u svojevrsnom kazališnom pozivu na pro-

mjenu na svim razinama, od pojedinaca do mjerodavnih institucija, policije i socijalnih službi, ali i društveno uvjetovanog indiferentnog odnosa prema žrtvama bračnog nasilja. Predstavi su prethodili i javni performansi na Cvjetnom trgu i na Trgu bana Jelačića, kojima je bio cilj, kao i cijelom projektu, senzibilizirati javnost na taj problem, a možda i pokrenuti javnu raspravu o toj temi, koja puni novinske stupce jedino u slučajevima femicida.

Predstava počinje kratkim predavanjem o slučajevima femicida tijekom povijesti umjetnosti, što se potkrepljuje primjerima radova barokne slikarice Artemisije Genti-

> Lana Meniga, Dijana Vidušin, Enes Vejzović, Ksenija Pajić, Filip Šovagović foto: Nina Đurđević

leschi, koju je njezin učitelj Agostino Tassi silovao na satima poduke, zatim Nan Goldin, Sue Williams i drugih umjetnica. Nastavlja se suvremenom pričom o mladom, zaljubljenom bračnom paru, koja završava tragedijom. Povezivanjem slučajeva nasilja iz povijesti umjetnosti i današnjega vremena, autorice projekta – redateljica Anica Tomić i dramaturginja Jelena Kovačić, obje aktivne u inicijativi #Spasi me, pokazale su da je nasilje nad ženama, bez obzira na to je li riječ o bračnom nasilju, nasilju na radnom mjestu ili pak u 'prijateljskom' okruženju, često udruženim sa silovanjem, poražavajuća povijesna konstanta. Drugim riječima, poručile su da su žene, bez obzira na stupanj njihova obra-

zovanja i socijalni status, oduvijek bile žrtve bračnog i inog nasilja.

Priča *Sigurne kuće* je jednostavna, slična onima iz crne kronike: u središtu je mladi visokoobrazovani par Lada i Miro Lončar, koji na početku braka doživljava bračnu idilu. No nakon relativno kratkog vremena suprug, ugledni sveučilišni profesor, naoko uglađen i profinjen čovjek, transformira se u agresivnog i ljubomornog monstruma, alkoholičara i psihopata, koji manipulacijama i ucjenama pokušava 'zarobiti' svoju suprugu. S obzirom na to da je ona u biti tip 'dobrice', pasivne žene koja je pod utjecajem dominantne majke prihvatila trpljenje kao način funkcioniranja u

> *Sigurna kuća*, Dramsko kazalište Gavella foto: Nina Đurđević

toksičnom braku, postaje žrtva njegova psihičkog, mentalnog i fizičkog zlostavljanja. Premda puca po šavovima, nema snage za bijeg iz bračnog pakla; nastavlja trpjeti maltretiranje, skrivajući pravu istinu od roditelja, susjeda i same sebe, sve dok agonija ne postane prevelik teret. Nakon dugotrajnih svađa i uzastopnog maltretiranja, mlada žena u jednom trenutku gubi kontrolu i – ubija supruga te završava u zatvoru.

Važno je napomenuti da su redateljica Anica Tomić i dramaturginja Jelena Kovačić (i potpisnica adaptacije romana), poznate po svojoj **posebnoj** estetici i poetici, uspjele

teatarskim sredstvima izgraditi jasnu, preciznu, dinamičnu i prilično emocionalnu predstavu u kojoj se relativno brzo nižu povezani prizori, satkani od obiteljskih ručkova, dobrosusjedskih druženja, svađa i agresivnih scena, među kojima se naročito ističe ona u kojoj suprug izbacuje suprugu u spavaćici na hladno stubište. Tim se scenama reflektiraju protagonisti i njihovi karakteri, a istodobno se istražuju odnosi moći i dominacije, podređenosti i kontrole, te želje za slobodom, ali i straha od te slobode kao sastavnog dijela ljudske ambivalentnosti. Posebno je zastrašujuća, ali nažalost i realna poruka o manjku empatije, solidarnosti i altruizma, čemu sve češće

svjedočimo u ovom neoliberalnom kapitalizmu. Također, ostavlja bez riječi nemoć mjerodavnih institucija, policije i ženskih udruga, kojima su vezane ruke zbog čudnih zakona i manjka humanizma.

Za uspjeh i uvjerljivost predstave iznimno je važna izvrсна glumačka suigra cijeloga Gavellina ansambla, koji u *Sigurnoj kući* gledamo u rijetko postignutom zajedništvu. Enes Vejzović briljirao je u ulozi sveučilišnog profesora Mire Lončara, odlično pokazavši dva lica jedne osobe te preobrazbu od zaljubljenog supruga do agresivnog manipulatora i zlostavljača, koji u svojoj bolesnoj glavi opravdava svoje postupke. Njegova supruga Lada Lončar, u interpretaciji Dijane Vidušin, krhka je i blaga žena, puna ljubavi i suosjećanja, uvijek spremna na razumijevanje i praštanje, ali istodobno nemoćna da učini iskorak iz nezdravog bračnog odnosa, bez obzira na pljuske i dugotrajno omalovažavanje. Barbara Nola u maloj, ali vrlo efektnoj i važnoj ulozi susjede, koja pokazuje znatnu razinu empatije i samoinicijativno kreće u akciju 'spašavanja', snažno je pridonijela uvjerljivosti priče. Ksenija Pajić je nevjerovatno iritantna u ulozi dominantne, licemjerne i bezobzirne Ladine majke, kojoj je jedino važno da očuva privid obiteljske sreće, ali ne i sreću svoje kćeri. Filip Šovagović kao Ladin otac, koji se (nažalost) s tihim humorom i pomirenošću sa sudbinom prepustio pandžama svoje supruge, izaziva nježnu sućut i razumijevanje. Na kraju predstave pojavljuje se i velika glumica Helena Buljan, koja u dirljivom monologu žene koju je suprug ubio nakon 55 godina braka, utjelovljuje svu strahotu bračnog nasilja te postaje simbol svih žena žrtava.

Zaokruženosti predstave uvelike je pridonio Matija Blašković vrlo dojmljivom višekatom scenografijom stanova, zatim glazba Nenada Kovačića, svjetlo Zdravka Stolnika i kostimi Marite Čopo, a posebno Zadranka Lada Petrovski Ternovšek, koja je vrlo suptilno, ali ne i manje dojmljivo, krenala scene fizičkog nasilja.

> Dijana Vidušin, Enes Vejzović foto: Nina Đurđević

Da sumiramo, *Sigurna kuća* je više od kazališne predstave, jer jezikom teatra upozorava na strahote femicida, pretvarajući hladne brojeve u statistikama u svojevršni apel, okidač kojim autorice i ansambl pozivaju na buđenje i osvještanje i ljudi i društva kao cjeline. I zato je neizmerno važna.